

nisi op⁹ fuerit secutū. Nota etiā q^d cū q^s iⁿq^untūcūq³
mimo ope dānificat p^rim p^r quēcūq³ etiā modū si
habz p^rpositū etiā i m^rto dānificādi si possz peccat
mortalit. Vñ emētes et vēdētes qⁿcūq³ pati sunt
decipe p^rimū i multo si possent o^mode mortalit
peccant licet actū i modico decipiūt.

¶ Sequitur secunda pars huius tracta-
tus que tractat d^e vicijs capitalibus et spe-
ciebus et filiabus eorundem Et primo d^e
superbia. **¶ Capitulum. xxiij.**

Vpbia scdm greg. est mater
oim capitalium vicion. et ē
viciū mltū subtile et difficilē
ad agnoscendum z consistit
i appetitu iordiato p^re excel
lēcie. Et hz quattuor spēs si
ue modos de quib⁹ potes i
terrogare put videbi^r expe
dire si tñ penitens intelligat. **¶ Prima** spēs si vi
delicet bona q³ habuit naturalia vel spūalia ā tpa
lia sibi attribuit z ñ a deo eadē tcepisse t^rcognouit
¶ Secūda spēs si bona ipā a deo recepisse agno
scēs principaliter estimat tñ se ea meritis p^rriis re
cepisse vt ppter suā industriā v^l ingemū ā prudē
tiā v^l ppter sua ieiunia aut oracōes et hmoi. **Tertia**
vt si ea bona q³ ñ habuit reputauit se hē. scz cum
estimat se hē multū hūilitatis caritatis patientie
sapientie et prudentie zc. **¶ Quarta** si reputauit se
meliorē ceteris alijs. otempnēs eos siue despiciē
s. In qualibz hāz speciem potest esse mortale

ut veniale scdm qd rōne dsentitur vel non.

De Presumptione.

Et fuit presumptuosus ponēdo se ad faciēdū vlt dicēdū q sunt supra vires suas vlt nō pinent ad additōz suā vlt ī spūalib⁹ vlt etiā ī tpalib⁹. vtpu ta seclariū iudicādo clericū ē eos q nō sunt sibi sub diti ē d his ī qb⁹ n hz ptatē qz peccauit mortalitē Si posuit se ad faciēdū ea exercicia ad q non erat apt⁹ et vñ pē venire piclū spūale vlt tpale alteri vt si medic⁹ ignar⁹ posuit se ad medicādū. aduoca t⁹ ignar⁹ ad aduocādū. pfessor ignar⁹ ad audiēdas pfessiones et hmoi qz peccauit mortaliter. Secus aut si ope tēter de illa arte erat perit⁹ n tñ excel lēs. Si psumēs de sanctitate sua vlt de vtrute expo suit se piculo pctōz. vt vadēs ad loca ihonesta vlt frequētās ouersatōz cū mulierib⁹ specialit leuib⁹ et alia hmoi vbi de facili pē labi ī mortale. Si mi mis psumēs de se nō puidet de necessitatib⁹ ē pi culis occurrētib⁹ spūalib⁹ et corpalib⁹ exspectās effectū miraculosum a deo vt q sanat eū ifirmū si ne medicinis vel ministret ei cibū sine labore quia mortale ē et dicitur tēptare deū. Sile si sit pdica tor sine studij puidētia ē doctor aut consul respon dendo vel dsulēdo improuise.

De ingratitude

Ingratitude q tēpit⁹ ī oī pctō mortali ē sic cir cūstātia agrauās ipz qz vbi hō sp dbuit fui re deo eū offēdit. Est tñ etiā vnū spāle pctm mqn tū scz recipiēs bñficia a deo vlt ab hoīe nō recogni tat regratiari et recōpēsare vlt q pei⁹ ē ī mente

vilipēdit bñficia rēpta & murmurat de eis vñ iu-
riat bñfactori. Cōmunit tñ repit mixtū cū aliquo
alio genere pñi. qñqz ē mortale & qñqz vñale. In
terroget ergo singularit si recogitauit si regrati-
atus ē si recōpensauit &c. Item si ea vilipendit si
murmurauit d ill. vñ si illi bñfactori iniuriat est

De inobedientia.

Obediētia etiā itērogandū ē. si videlicet
nō obediuit supiorib⁹ suis spūalib⁹ & tpalib⁹
legib⁹ canōicis vñ qbus lib⁹ rōabilib⁹ statutis aut
statutis sinodalib⁹ a puñcialib⁹ a etiā ordiatōib⁹
supior. habētū vim pcepti vñ pñipiēdi. vñ qñ mā-
dat vbo a scripto. hoc vñ illud fuari i vñtute obedi-
ētie vñ sub pena excōicatōis & alijs penis grauib⁹
et hmōi equipollentibus qz mortaliē peccauit. In
alijs at ordiatōib⁹ simplicit factis trāsgrediēdo ē
veniale nisi fiat ex pñceptu qz tñ effz mortale quātū
cūqz leuib⁹. Si nō obediunt dñicis pñceptis d qñ
sup tractatū ē & pñe pñciētie. Si n̄ pñuit debirā obe-
diētiā maiorib⁹ suis & dñis spūalib⁹ & tpalib⁹. Si
obediuit alicui supiori i illicitis qz vñqz peccauit

De scismate

Scisma pñmitti cū qñ recedit ab obediētia sñs
de romane ecclie sumēs sibi aliud caput & se
ques aliū papā & canonicē electuz. nisi essent duo
electi quor. qñlib⁹ haberet a suis seqñcib⁹ p papā
et nesciret clare qñ eor. canonicē esset elect⁹. qz
in hoc casu vidēt excusari populi si nō tñ sunt pñi-
naces s̄ pati sp obedire illi vñ adherē quē sciēter
scirēt ven. papā. qz alias mortaliter peccarēt. Si

quis imittit^r ordiatōib⁹ factis aſcismaticis q² eſt
excōicat⁹ ex. de ſen. excō. c. j.

De infidelitate.

DE infidelitate iudeor⁹ vel paganor⁹ vt here-
tior⁹ quor⁹ q^dlibz ē ſuiſſimū p^octm ducens
ad dānatōz n̄ oportz h̄ dicē. Inter hos ſolū hēticī
ſunt excōicati. ſz z cū alijs p^ocipue iudeis nō debz
h̄i mimis domeſtica ouerſatō z p^ocipue p^odiote. Do-
tes tñ interrogare put vide^r. ſi habuit aliq^d dubi-
um ī hīs q̄ ſunt fidei vt d̄ ſacm̄to altaris z huius-
modi et ſi de hoc habz diſplicētā n̄ curādū. Si at
volūtariē z ſpōte dubitat eſſet mortale. hēticus
q̄libet ē excōicat⁹ et n̄ p^t absolui circa ſedē apoſto-
licā vt ptz ī p^oceſſu. Itē credēs. receptator ē fau-
tor hēticor⁹ ſiſt ē excōicatus vt ex. de hēticis.

De ambitione.

DE ābitōe q̄ p^ocedit ex ſupbia z iporrat iordi-
natū appetitū honoris z multū ſp^oit^r ī p^olatiſ
et dñis etiā iterrogādū ē vt. ſ. Si d̄ſiderauit aliq^d
dignitatē ē bñficiū curatū rōe deliberata p^oncipa-
liter p^opt honorē vel utilitatē tpalē pe. cauīt mor-
taliter. Si d̄ſiderauit dignitatē vel officiū ā bñ-
ficiū eccliaſticū ē ſeculare ad q^d ē īdign⁹ et iept⁹
vt q² ignar⁹ ē crimioſus z hmōi. q² peccauīt mor-
taliter. maxie ſi d̄ſiderauit hmōi etiā faciēdo o^otra
p^ocepta. ſi q̄ſiuit honorē d̄ q̄cūqz re ita iordiate q^d
ſibi o^oſtituerit finē mortle ē. ī alijs caſibz tñ veiale

De deriſione.

DE deriſiōe que aliquādo p^ocedit ex ſuperbia
etiā iterrogādū ē. ſi videlicz deriſit ſacm̄ta
8 iij.

aut vba fac vñ alia diuina vilipēdens ea ā sanctos viros aut platos ā psonas religiosas ā pentes ā volētes deo fuisse vt sic rethēt eos qz mortaliter peccauit. Si studiosē derisit aliquē itēdēs ex hō iniuriā ei⁹ ⁊ vilificatōz vñ notabilē pturbatōz ei⁹ vel derisit dfectuosos sensu vñ corpe vt eos facēt perturbari qz mortaliter peccauit sec⁹ si ex leuitate ⁊ cā ioci et si nullū ex hoc pturbauit.

De iudicio temerario.

Et videlicet facta alteri⁹ q̄ dubia sūt q⁰ aīo fiāt i malā ptē itēptat⁹ ē. Si dliberate iudicauit aliū d pātō mortali sine sigms sufficiētib⁹ ad idicādūz maliciā illi⁹ qz mortaliter peccauit. Si iudicauit de veniali deliberate venialiter peccauit Adē etiā si iudicauit de mortali sed non delibērato animo.

De curiositate.

Et fuit curiosus circa pditōez itellectiuā vt qren do scire q̄ sunt ā capacitātē suā vt d trinitate d p. destinātōe ⁊ sibiā vñ querēdo scire pax. vtilia ⁊ dimittēdo multū vtilia et magis nccia. vt qrendo sciētiā ā aliqd scire solū ad sciēdūz n̄ āt ad hoc vt deū ex illo agnoscat vñ ad aliam vtilitatē qz pātū est et qñqz mortale qñqz veniale vñ querēdo scire aut sciētiā ab illē a qb⁹ n̄ debet querē vt a demonib⁹ ⁊ p sortes qz mortaliter peccauit. Si q̄sūt scire mala et vana vt cātilenas icātātōes ā sibiā. Si fuit curiosus circa vsus sensuū scz vñ aspiciēdo vñ audiēdo. ⁊ adorādo ⁊ gustādo. ⁊ tīgēdo aliq sine necessitate vñ vtilitate s; sola dlectātōe sentiēdi sine tñ aliq deformitatē qz pātū ē et amūter veniale. Si

vo cū deformitate potest esse mortale. Si iuit ad
vidēdū spectacula mūdāna et officiosa vt torneam
ta. hastiludia seu ad vidēdū currē p brauiū z hui⁹
modi. Nā si in hmoi est piculū mortis spūat vñ cor
porat vt qñ sunt spectacula repñtatiua turpitudi-
nis vel cū i illis pñt recipe lesionē aliquā notabilez
corpi⁹ mortale ē et multo maius i exercēte hmoi
spectacula vel prebēte occasionē ad ea alias esset
veniale nisi ppter hmoi aliq⁹ ita delectaret⁹ q mēs
eius a deo auerteret⁹. Ita videlicet q esset patus
trāsgredi pcepta dei et ecclesie vt illa aspicēt aut
facēt. Et hoc idē intellige de quocūq pñtō qd ex
se est veniale qz p hūc modū potest effici mortale

De adulatione

De adulatōe q omumiter est scandalisatiua z oñ
stit in hoc q quis verbis vel factis suis iordmate
itendit placē alijs ad bemiulētiā capiēdā. Et si in
malo adulatus est criminali puta laudās aliquē d
vñdicta facta vñ de turpitudine et hmoi qz morta
le est. Si adulatur vñ laudat aliquē intendens eū
decipere et pñpue notabiliter in aliquo in spūalib⁹
vñ tñalib⁹ est mortale. Secus si aliqd iustū inten
dit ab eo habere vñ quid parū recipe p modū do
ni. Si nimis laudat aliquē ex quo ille sumpsit occa
sionē supbie vel inanis glorie. omumiter est venia-
le potest tñ aliqñ esse mortale. Si at laudat aliqm
ad magis excitādū illū ad virtutes vñ ad pfortan
dum eū int ibulatōe et temptatione obfuatis tñ
debitis circūstantijs est veniale.

De inani gloria

De inani gloria que pcedit ex supbia et im-
tat mordimarū appetitū laudis humane seu mor-
natam oplacentiam eius cui offertur et cui fit ali-
quid opis principaliter ppter laudem ppam amitti-
tur meritum ei⁹ et peccatū incurritur. Et ergo in-
terrogandū est scdm statum hominū de diuersis
materiis in quibus homines querūt sibi laudē. vt
a doctore de scientia ⁊ doctrina. a scolariis de in-
genio et disputatione a rectore de regimine a mli-
ere de ornatu et pulchritudine et hmōi. Si opa sua
ingenē bona vt ieiunia elemosine ⁊ hmōi qsi oīa ad
laudē humanā fecit. mortale videt⁹ cū ibi pstituit
finē suū si tñ pura itētōe et iusta fecit opa bona ⁊
audiens se in laudari sumptit oplacentiā de laude
sua videt⁹ veniale. si qsiuit laudē ⁊ glriam d opere
pcti mortali mortaliter peccauit. et hoc si scdm ra-
tionē deliberatā hoc egit. Sec⁹ scdm motū sensua-
litaris. vel etiā si de aliq⁹ veniali glriat⁹. Si ita in-
ordiate appetit laudē et glriam de aliq⁹ ope q apte-
eam asequēdā pat⁹ ē facē dē aliq⁹ pcepton dei.
qz peccat mortaliter. Si gloriat⁹ ē d fortitudine
ā pulchritudine. ā sanitate cczpis. ā d memoria aut
intellectu pstitati. ā d spūalitate. ā grā spūali. vlt d
pētela et sagmis nobilitate. ā d potētia l dñio seu
psperitate. de sciētia. d diuicijs d eloquētiā. d arti-
bus. d cātu et ceteris hmōi. ā glriatus est de vi-
tatōe ciuiū vel de reuerētia sibi facta. ā d sequela
famulor et ceteris multis hmōi.

De inmodestia viroz m. *l*
De inmodestia ⁊ pmo viroz in ornatu q pce-

dit vt frequēter ex iam glia. posset tñ ex alijs cau-
sis pcedē. Vñ interrogādū est si nūq̃ vestit⁹ sit ha-
bitu religiosorū i despectū eorū. vñ in ludis vanis
et inhonestis. qz si hoc fecisset grauiter esset pūi-
end⁹ ar. ex. de epi. audi. l. minie. Si ex lasciuia et
vanitate vsus est veste muliebri qz grauitē pecca-
uit. Si ad ostentatōem et ianem glia supfluum
habuit ornatū et supfluū apparatū in vestib⁹ vide-
licet si vestitus est bisso vñ purpura cū ad hoc nō
sit autorisat⁹. vñ veste racamata ā picturata falco-
nib⁹ ā radijs et hōmi. vel si circa vestes ppositas
apposuit niniā sollicitudinem et si de his supbiuit
et glia⁹ ē mortale ē si tā iordiatā delectatōz ha-
buit ex his ad laudē z glia manē qz nō curauit
trāsgredi mādata dei et eccie. Sicut si dicto modo
vsus est vestibus diuisatis. id ē. diuersis colorib⁹
p̄satis vñ trappatis. Si talib⁹ vestib⁹ et supfluis
ornatib⁹ vsus ē ad iducēdū mulieres ad sui p̄cupi-
scentiā ex tñ m̄imomū. qz mortale ē z dico ex m̄i-
momū qz vxor p̄t se ornare vt marito suo placeat z
ecōtra marit⁹ vt vxori absqz tñ p̄ctō. et hōestō mo-
do tñ fieri debet ille ornat⁹ Si corā mulierib⁹ ste-
tit aut incessit inhōeste vestit⁹ demonstrādo femo-
ralia et alia inhōesta icitātia ad libidimē. Si nouā
inuenit portaturā in vestib⁹ ex lasciuia et vanitate
Si radi fecit barbā sepi⁹ cā lasciuie et vanitatis
Si ad ostētatōem et manē gloriā vel supbiam ha-
buit supfluum ornatum z apparatum in equis sellē
frenis aut p̄tēsilib⁹ domus vt ciphis. lectis z alijs
rebus et supellectilib⁹ ornatis. ā si alijs ornamē-
tis vsus ē p̄ter hōestā p̄suerudinem et decentem

sibi filiū ē si ad hmoi' ianē grām domū ē camera
depin gi fecit stelk vlt rosas ā alijs varijs et mūda
mis hystorijs vel ihonestis picturis et hmoi. quod
mortale videtur.

De immodestia mulierum

Ornatu supfluo et ihonesto interrogāde sūt
mulieres scz d' ornatu faciorū capillature gē
may vestitiū p'ciosan. z d' foderaturis z caudis ea
rū et planell' nimis altis et picturis qb? vt frequē
ter vtūtur mulieres ytalice et corōis ā balsis capi
tū et hmoi m quib? aliqn ē mortale z aliqn venia
le. Si vsa ē fucis et alijs ornatib? ad ostētaōz z in
anē grāz sui z de hmoi supbiuit ē grāta ē qz mor
tālē ē si tā imodēatā dlectatōz hūit ad laudēz grāz
illā q' n curauit trāsgredi mādata dī z ecclie. si vsa
ē fucis et alijs ornatib? ad iducēduz viros ad sui
ocupiscētiā ex mīromōm qz ē mortale idubirāt. Si
ob lasciuiā vlt ad placēdū aspectib? viroz ā ad cō
tēptū depilauit collū ā supcilia ā barbā vlt frontē
qz mortale ē nisi id faceret ad vitādā nimiā defor
mitatē vt n d'piciatur a suo legitimo viro. Si adhi
buit nimiā diligēciā et studiū et t'p? ad ornādū se
ē si fecit excessuz ipozztatura vestitiū vlt suū statum
vlt additōem vlt nō scdm morē p'rie ē vsa ē vestibus
nimis mollib? z delicatis qz p'ctm ē. Et si iordiate
dlectat' i hmoi ita q' etiā si sciret homies ex hmoi
sui ornatu scandalizari idē trahi ad sui ocupiscēti
am n curādo de ruina p'ximi qz mortale ē. Si ex la
sciuiā et vanitate mulier ē vsa veste virili mortale
videt' esse. Si mulier se colorauit ē aliud figmētū

adhibuit ad apparentem pulchritudinē. Si fit propter lasciviam vel ad trahendū alios ad sui occupacionē quia mortale est. Si tamē aliquā turpitudinem aut maculā aliquam et hūmōi ex infirmitate aliqua vel alia causa superveniente delere vel occultare teneretur non esset peccatū. Si ad complacendū viro suo vel ad reperiendū virū si est in nupta. vel ne despiciatur ab alijs vel ex aliqua levitate usu est facis vel alijs ornamentis superfluis nō est de se peccatū mortale. sed potius veniale nisi sit notabilis excessus in hūmōi quod possit iudicari de occasione data rume aliorum. et non accepta. quod tamē difficile est iudicare. Si coram duxit aut coramavit et qua intentione et cum quibus et quo loco et tempore. et si cantilenas cantavit et precipue turpes et qua mentione et coram quibus.

De ypocrisi.

Si simulavit sanctitatem huius per ieiunium orationem et hūmōi cum malus esset. et si homo egit ad consequendam laudem humanam constitutus ibi finem quia mortale est alias veniale. nisi aliud viciū adiungatur. Si simulavit sanctitatem intendens per hoc aliquid facere quod sit de honore dei et utilitate proximi. ut videlicet ex hoc possit adipisci licet indignus aliquā dignitatem et officiū aut beneficium et ut ex hoc decipere possit proximum spiritualiter et temporaliter quia mortale est. Si simulavit sanctitatem cum esset malus. ut darentur ei elemosine. sicut sancto viro vel procuratoribus ecclesiarum ut cernitis et similibus quia mortaliter peccavit. Si simulavit maiorem sanctitatem quam habuit vel occultavit aliquem defectum suum et homo ad edificandos proximos.

non ē p̄c̄m vel leue veniale. Si tñ hoc facit ob ali
quale vanitatē vel vanā gl̄iam veniale ē. Si lauda
uit seipm de aliquo ope peccati qz mortale est.

De iactātia

I laudavit seipz de aliq° p̄c̄o mortali morta
liter peccavit. Si de veniali venialiter q̄ntū
est de se. Si iactavit se de aliquo ope bono scz de
virtute. sciētia. industria. v̄l diuicijs aut potētis z
hmōi ex supbia et inani gl̄ia mortale est v̄l venia
le sc̄dm radicē ipsius supbie v̄l inanis gl̄ie vñ p̄
cedit. Si laudavit se p̄temnēdo alios. vt pharise⁹
publicanū. mortale videtur. si aut ex aliq̄ leuitate
v̄l utilitate p̄sequēda veniale vel nullū ē. Si se lau
davit mēdaciter de malo v̄l bono qd̄ n̄ fecit v̄l de
eo qd̄ n̄ habuit v̄l qd̄ nō fuit p̄pter supbiā et ianē
gl̄iam p̄t esse mortale v̄l veniale. Si vilificauit se
verbis vel factis plus q̄ sentiat in seipso i mente
dicēs aliq̄ mala de seipso q̄ in se non recogit cō
muniter veniale est et dicitur promia.

De contentione.

Cōtēdit aduersus aliquē sciēter p̄t veritatez
in reb⁹ alic⁹ ip̄ortāte mortale ē. Sec⁹ si i re
bus suis et inaduertēter. Si cōtēdit p̄ veritate et
nimis inordiate p̄muniter ē veniale. possit tñ tāta
eē iordiatō q̄ rōne scādali p̄sequētis effz mortale.

De discordia.

I habens tractare aliqua cum aliquibus in
his que sunt ad dei honorē et p̄ximi utilitatē di
scordiam habuit et fecit eo quia male afficitur ad
eos cum quibus tractauit. l̄ vt eis ostendat se nō

minus scire sed tñ quantum ipsi quia mortale est
Secus autē si idcirco discordat quia videtur sibi
magis scdm deū et rationē qđ ipse intendit qđ qđ
alijs. Et tunc vel non est peccatum vel leue nisi tñ
esset nimis ptinax.

De pertinacia.

Si fuit nimis ptinax i sentētijs suis discrepās
a omni iudicio ceterorū. omniūter est venia
le sed piculofum et induciū erroris. Si excusa
uit vel defēdit pctm omiffum vt tāq̃ bñfactū et si
scienter qz mortale ē.

De singularitate siue p̃sumptōe nonitātū

Si fecit singularitates in ouersatione vite vñ
in vestibus vel in ceremonijs vel alijs ad in
uentiomibus peccatū est. Et si adinuenit aliquam
malam osuetudinē omnia mala exinde sequentia
ei imputantur.

De secundo peccato mortali et specie/ bus et filiabus eius Ca. xliij.

Est inuidia que est secundū
pctm mortale et ē tristitia d̃
alieno bono inquātū ē dimi
nutiūū p̃pe excellentie et si
fit cū osensu rationis ē mor
tale nisi esset de aliqua re p
ua. sicut puer inuidet alteri
puero. qz pluēs habz fructū

60

si fit secundum motum sensualitatis et cum displi-
cencia rationis est veniale vel nullum etiam de re
notabili. **E**st ergo interrogandus penitens secun-
dum statum suum de huiusmodi videlicet. **S**i pre-
latus alteri inuidit de maiori prelacione et dignita-
te. **S**i officialis de digniori et meliori officio. **S**i do-
ctor de maiori scientia vel concursu. **S**i scolaris de
acuciori ingenio alterius. **S**i curialis de maiori acce-
ptione coram domino. **S**i mercator de maiori credito.
Si nobilis de maiori honore et reputatione. **S**i
spiritualis de maiori deuotione reputatione vel fa-
ma. **S**i vicinus de maiori honore vel familia vel di-
uicijs. **S**i mulier de maiori ornatu vel pulcritudine
aut de marito vel filijs et huiusmodi. **S**i artifex de
artificijs vel de maiori lucro. et sic de alijs quod totum
est inuidia et peccatum mortale. **S**i tamen quis do-
let de bonis proximi non ex eo quod ille ea habeat sed
de defectu suo quod scilicet ipse eis caret est tamen contra
proximum illa habere non est inuidia. **S**imiliter eti-
am si dolet de bono inimici ex hoc solum quia timet
sibi ex hoc nocumentum venire non proprie perti-
net ad inuidiam.

De odio

Odium est filia procedens ex inuidia Vnde inter-
rogandum est si habuit odium ad deum quod flagel-
lauit eum infirmitate et penuria aut aliquid sibi et quod im-
pediuit eius mala desideria et propter aliam causam quod mor-
tale est. **S**i habuit odium ad proximum desiderans malum
eius siue spirituale siue temporale vel gaudens malo illius et
si est malum notabile quod ipse appetit ratione deliberata

mortale ē siue malū sit in psona vlt̄ in famia ē in sub
stantia vlt̄ alio modo **S**ec⁹ autē si nō cōsentit rō vel
si quis nō multum damnosum malū appetat **S**i dō
luit ex eo q̄ inimic⁹ ei⁹ non sustinet aduersa sed
p̄spera eius semp inuidit. **S**i autē cōsiderauit ma
lum alteri puta infirmitatē in bonū eius vt bonus
p̄pter hoc efficiatur vlt̄ ne alijs noceat n̄ ē odiū. Itē
interrogādū ē hic et iuestigādū cau te. **N**ā laici om
nē displicentiā solēt appellare odiū. qd̄ tñ non ē nisi
modo iā dicto. Itē odiū qd̄ hñt cōt̄ vnū reputāt tm̄
vnū p̄ctm̄. **S**z nota q̄ sic i alijs sic et i illo quotiēs
reuocādo i iuriā mēte d̄ nouo odiū habuit ad illū
cū cōsensu rōis totiēs peccauit mortaliter. Et iō in
terrogādū ē d̄ tpe i q̄ odiū i eo p̄seuerauit z quō
freq̄ntē odiuit. Itē nota q̄ n̄ oportz immo n̄ dz illi
petē veniā d̄ h̄mōi odio m̄tali nisi illū offēdissz ver
bis ā alijs modis ab eī qz tūc tenet veniā petē.

De susurratōne.

De susurratōne q̄ est ponere dissensioz p̄t̄ ma
lā int̄tōz int̄ amicos vlt̄ cōsanguineos de vno
dicēs mala alteri z econtra vlt̄ reuerēs studiose q̄
possunt odiū causare et h̄mōi qz mortale ē. vtfre
quent̄ solet facē nurus cōtra socrū z econtra. **S**i tñ
dixit aliq̄ vnde orta est dissensio inter amicos vel
cōsanguineos non hoc int̄dēs sed qz incaute locu
tus est de se non est mortale sed potest esse ratōe
scādali. **S**i quis tantum intendit malam amiciciāz
vlt̄ ouersationē alicuius cū aliquo ne alias decipi
atur cōgruis modis non est malum.

De exultatione in aduersis proximī.

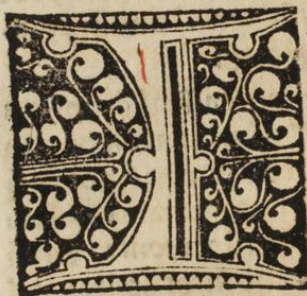
h i

Et vidēs dāna et male fieri his q̄b⁹ inuidet
ad quos odiū h̄z. leta⁹ d̄libato aio d̄ malo il-
lon. ē mortale. sc̄. si n̄ d̄libato aio leta⁹ ā d̄ malo i.
imici n̄ iqtū malū ē s; in quantum non poterit ei
nocere potest esse sine peccato.

De tristitia in p̄speris p̄ximi.

Tristitia in p̄speris p̄ximi differt ab inuidia
i h̄o q̄ iuidia tristat⁹ de bono p̄ximi z p̄pter
hoc cogitat z desiderat q̄o mala habeat. sed ori-
git sepe q̄ n̄ patit⁹ ille dāna q̄ ei appetit s; magis
p̄spera sibi p̄tingūt et de h̄o tūc āpli⁹ tristat⁹ et ē
mortale si tñ fit cū p̄sensu rōis. De detractōe etiā
filia iuidie habes s̄ in. c. de octauo p̄cepto.

**De tercō peccato mortali. s. ira. nec nō spe-
ciebus et filiabus eius. Ca. xxv.**

Ra ē appetit⁹ v̄dide z vici-
um capite qd̄ frequē mini-
stra⁹ cū odio. vñ interogan-
dū ē d̄ ea vt seqt⁹. Si v̄dli-
cet p̄tē aliquē defectū i se
v̄t i alterū omisus d̄sidera-
uit v̄dida seu punitōez ali-
c⁹ quocūq; t̄ e se t̄ a dō t̄ ab
alio solū intēdes satisfacē aio suo irato mortale ē
et hoc qñ intēdit istā punitōz absq; ordie rōis. et
etiā si notabile malū itēdat cū p̄sensu rōis. qz alias
veniale esset. vt ē ira p̄iffamilias i gubernāda fa-
milias sua nisi tñ illa fieret mō p̄scripto. Si iratus
p̄tra seipm p̄tē aliquē defectū turbat⁹ p̄t se. quia
veniale ē. Si irat⁹ p̄t deū p̄tē aliqd̄ flagellū mur-

murat corde vlt ore ipaciēter ferēs qz pē esse mor-
tale z veniale fm modū ipaciētie.

De indignatione.

Indignat⁹ ē dē aliqz n̄ valēs eū vidē t̄ audi-
re t̄putās idignū qđ illi displicuit cū poti⁹
beberet sibi fuire qđ veniale ē dīcer. Et si p̄t hoc
retinet sibi loqlā et p̄ alia signa oñdit sibi displi-
cetiā. q̄ auferēda sunt ad tollēdū scādalū p̄riorū
et opmīōz cōij. Si petēti veniā z pato satisfacere
de iūria n̄ dimittit vlt recōciliat⁹ qz mortale est.

De timore mentis.

Recogitavit diuersas vias z modos ad vidi-
cādum se de iniuria et his impleuit mentes
cū cogitationibus altricat⁹ qz fm p̄cessuz potest
esse mortale et veniale.

De clamore.

Alex ira clamauit dē aliqz iordiate z ofuse z
furiose loqñdo. veniale ē dīcer. Si tñ exp̄ssam
sibi dixēit iūriā p̄t qđ scādalizari possz mortale eēt

De contumelia.

Si dixit alteri vba iūriosa iportātia vicia vlt opp-
bria aio iūriādi vt vocādo aliqz furē ā p̄ditore t̄
alias iñhōestā p̄sonā ā dicēdo hmōi mala vlt alia d̄
p̄ntib⁹ suis qz mortale ē. Si dixit vba oppbriosa
familie sue t̄ discipulis t̄ subditis suis cā correpti-
onis si sit debito modo et hōeste ē sine p̄ctō. alias
pmūter ē veniale nisi tñ ifamatoria diceret. vñ se
queretur magnū scādalū qz tūc esset mortale.

De blasphemia

Blasphe'mauit aliquē animo deliberato ut
pccuteretur vel castigaretur in hoc tali male,
dictōe maledictio in malū ei⁹ esset mortale nisi h⁹
affectaret ad emēdatō. Si aut h⁹ nō desiderauit
sūm ratōz s; sūm subitū motū ire qd tñ si ptingeret
valde doleret sic est veniale et omniū fit a penti.
b⁹ erga filios cū ex ira subita qñz maledicūt ipis
qd tñ corde nō vellēt Si maledixit annū vel diem
aut horā natiuitatis sue vel matrimonialē diuictōis
vel hmoi animo dliberato mortale videt⁹. Si tñ ex
solo pñio motu ire hoc fecit est veniale. Si maledi
xit creaturis irrōalibus et hoc fecit in detestati
onē creatoris t in damnū dñi eorū ē mortale alias
esset veniale et ociosum. Si blasphemauit animas
defūctorū suorū pentū vel aliorū hoīm videt⁹ mor
tale. qz videt⁹ intēdē notabile damnū t malū z h⁹
idē cū sibiipi maledicit ex ipatiētia Si blasphema
uit dyabolū malū ē qz ociosum saltē. De maledicti
one dei z scōrū dictū ē s in scdo precepto.

De rixa.

Rixa q fit cū hoīes ex ira se inuicē pcutiūt
etiā interrogādū est. Rā q fit aio nocēdi vel
iniuriādi ut in adultis ē mortale et i incipiēte idē
in psequēte si fit animo vindicādi. Sec⁹ si fit aio
defēdendi tñ vel exercitiū ut pueri faciūt.

De seditione.

Seditio ē qñ vna ps ciuitatis insurgit cōtra
aliā et ex pte ei⁹ q iniuste mouit est morta
le z i oib⁹ sequētibus eū et tenet⁹ de oib⁹ damnis
inde secutis alteri pti. Ex pte autē ei⁹ qui resistit

iniuste seditōi mortē dēta se vlt dēta bonū cōe ciui-
tatis. nō ē fm se pātū nisi misceātur odia et vindi-
cationes. qd vt frequēter accidit in hmoi. **Q**n etiā
ex resistētia seqrēt^r alteri pū multa picula et mā-
la cedēdū esset p ptē resistētē sic. qz alias n̄ euas-
deret multa pātā. q in cōflictū ptiū seqrēt^r. **S**i qz
ē etiā ita pcial^r et ita obstinatus aīo vlt aliter pci-
alis q appetat exterminiiū alteri⁹ ptis exiliūz vel
dānum p fas vlt nephās patuf etiā in malis sequi
ptē suā vt sunt in yralia guelf⁹ et gibell⁹ nō est
sine pātō mortali et in malo statu. **S**imiliter. si ex
hoc ē alias iniuste opaz dedit ad expellēdū aliqz
vt ipediuit ne possit reuerti. **D**e homicidio etiam
filia ire dictū est s̄ in. v. pcepto.

**De quarto peccato mortali scz accidia
et spēbus et filiabus eius. Capitulū xxvj**

Accidia ē qrtū pātū capitas-
le et iportat tediū bñ opādi
vñ itterrogādū ē de ea. si ita
accidiosus et attediar⁹ ē q
habuit i horrore bona diuina
z i abhoiatōe spūalia z opa
bona ad q tenet^r vt pcepta
dei z ecclie. z hoc cū cōsensu
rōis qz mortale ē si tñ habz tales motus fm sensu
alitatē cū tñ displicētia rōis ē veniale. **S**i ita dtri-
stat⁹ ē de morte cōsanguinei. vlt alio casu q penit^z
eū bñfecisse. vlt pponit āpli⁹ nō bñfacē. t dimittit
aliq necessaria ad salutē vt audire missaz et hmoi
qz ē mortale. **S**i ita dtristat⁹ ē q pellz nūq fuisse
h iij

creatū vñ natūm se in mūdo vñ q̄ esset animal bñ
tum vñ q̄ vellet mori quocūq; etiā siue male siue
bene dūmodo hinc exiret tal tristitia fm sensu ra
tionis ē mortale. Si esset ita contristatus de casu
aduerso q̄ incurreret in grauē infirmitatē p̄t mī
miā tristitiā perdens somnū ā dimittens cibum z
h̄mōi videt^r mortale qñ potest se iuuare in h̄mōi
Si contristatur ex consideratōne bonorū que habet
aliqui et quibus ipse caret vilipendēs dona sibi
data a deo et inde sumens tediū bene opandi qd̄
mortale est fm sub et sup̄ et repitur in p̄sonis spī
ritualib⁹. Si ex lapsu in p̄ctm ita contristatur q̄ in
currit tedium bene opandi et q̄si diffidentia. Si
contristat^r ex hoc q̄ bona p̄posita q̄ facit sepe frā
git ex hoc incurres tediū bñ opandi. q̄si sibi vide
atur n̄ posse p̄ficē accidia ē z repitur in spūalib⁹
deo fūire incipiētib⁹. Si attediat^r ex freq̄ntia tē
ptatōum veniale est si tñ ipsis resistit qd̄ etiā inc̄
pientib⁹ deo fūire attingit Si attediatur in opib⁹
bonis vt in orādo legēdo vel audiendo lectōez vel
missam vñ predicatōm vñ dicēdo officiū et h̄mōi
non tñ dimittit de necessitate fienda qd̄ cōmuniter
est veniale. et repitur hoc in spūalib⁹. Si in offi
cijs suis cōmittēs defectus sumpsit mīmiā tristitiā
respectu cōfusionis hūane. accidia est et veniale z
ex supbia p̄cedens. Si d̄ peccatis suis doluit ma
gis t̄spctū hūane verecūdie q̄ diuine offēse sibi ac
cidia ē ex supbia p̄cedēs et p̄t esse veniale d̄iter.
De filiab⁹ accidie qñz est difficile agnoscē an
sint mortale. nisi cōmiscēt^r cū aliquo p̄ctō noto z dē
p̄cepta vñ vbi p̄ceptū aliqd̄ deprimant.

De desperatione.

Desperauit de misericordia dei estimas deum non posse vel nolle sibi indulgere et parcere etiam venienti ad penitentiam vel non posse abstinere a peccato cum adiutorio dei mortale est. si fit cum deliberatione consensu. Secus si secundum aliquem impulsu temptationis Si desperauit se non posse euadere aliquas misérias mundanas vel pericula propter quod decreuit se occidere aut aliquid aliud malum facere quia mortale est et si aliquid homini operatur est vel inceptum peius est et multo grauius. Si contempsit diuina bona et spiritualia ex tristitia aggrauante mentem mixta cum accidia est mortale. Si autem contingeret et refugeret ea propter que posset vitare peccatum. quia tunc pertinet ad blasphemiam in spiritu sanctum que habet sex species que sunt. presumptio. desperatio. infidelitas. fine gratie. impugnatio veritatis agnitione. obstinatio. et finalis impunitas De his interroga potest expedire videtur quia communiter non dimittuntur homini nisi a multum sceleratis.

De presumptione.

Presumptio dicitur cum quis nis presumat de dei misericordia estimas quod parcat sibi ad placitum suum et quod saluet eum perseuerantem in peccato. De desperatione dicitur in libro prophetarum. 8.

De impugnacione veritatis agnitione.

Impugnatio veritatis agnitione dicitur cum quis contradicatur veritati quam tamen bene nouit et maxime circa ea que sunt fidei.

De obstinatione.

Obstinatio dicitur cum quis firmat se in proposito peccandi.

De inuidencia fraterne gratie

h iiii

Inuidētia fraternē grē ē dē caritatē dei īgn-
tum dolet de eo qd dē ē bon⁹ . et ex bonitate sua
dat grām et ē oītra caritatē pīmi.

De ipemittentia.

Inpenitētia final dī cū q̄s pōnit se nūq̄ dītēi
velle v̄l penitere ā nūq̄ reuersurū ad penitēciam.

De rancoze.

Rancoze etiā filia accīdie ē interrogand⁹
Si videlicet habuit īdisplicētiā v̄l cediū
correptōis et etiam corrigentes euz veniale ē nisi
illos odiret qz tunc fieret odiū et mortale.

De pusillanimitate.

Subtraxit se ab his boīs ad q̄ erat ap⁹ ex
timore deficiēdi. vt a ieiunijs ab īgrefu re-
ligionis a p̄latōe īniūcta ab officio p̄dicationis ab
audiētia p̄fessionis et h̄mōi qz d̄munit̄ ē veniale
nisi esset p̄ceptū ī eo qd dimittitur.

De ociositate.

Stetit ociosus mīl bōi spūalis v̄l t̄pat epās
vñ t̄ps amisit irrecupabile veniale ē vt vide-
tur. nisi ex ocio adda⁹ aliqd viciū qd freq̄nter acci-
dit vñ etiā interrogādū ē quāto t̄pe stetit ociosus

De torpore seu pigritia.

Sicut fuit piger et tard⁹ ad bñ opādū quīs tñ
fecit vt videlicet tarde vēit ad ecclīaz tarde de-
dit elemosinā et sibiā qz d̄mūit ē veniale nisi tñ ex
illa tarditate obmitteret aliqd p̄ceptor. vt qz nō
subuenit patiēti extremā necessitatē etiā teneret
ā īfirmo ex q̄ seq̄t̄ mors ⁊ h̄mōi qz tūc ē mortale.

De euagatione mentis.

A habuit distractōz mētis vel si volūtarie va-
gatur in audiendo diuina cogitādo interim
vana et inutilia. quia cōmunit̄ est veniale nisi ad-
datur aliquod speciale peccatum. vñ si permittit
eas durare p totum officium ad qd obligatur ex
pcepto. Si loq̄tur inutilia ex tedio vel audit noua
vel mutat loca hīnc inde vel distrahit sensus vel
mēbra diuersimode qz est veniale cōmūiter.

De negligētia

Negligētia q̄ ē remissio volūtatis circa ea q̄
debz facē q̄ etiā p̄t dici tepiditas. In h° coti-
dine oēs offēdim⁹ s; ē veniale nisi omittat⁹ aliqd
necessariū. Si fuit negligens circa opa misericor-
die spūalia q̄ cōmēt⁹ i h° versu. Cōsule castiga di-
mitte solare fer ora. Et nota qd sub cōsilio cōphēdi⁹
doctrina. i. docē ignorātē p̄cipue vtilia ad salutē. si
fuit negligēs ad addiscēdū necessaria ad salutem
vt pcepta dei z ecclie generalia qz i h̄mōi ignoran-
tia n̄ excusat⁹ ē ad eūdū ad p̄dicatōz vñ ad missam
audiēdā vñ sētia p̄mo modo ē mortale scđo mō ve-
niale vtile em̄ ē p̄deotis z laicis valde ire ad p̄di-
catōz. Si fuit negligēs i audiēdo diuinū officiū vñ
p̄dicatōz vt ibidē dormiēdo vñ loq̄ndo ā alia cogi-
tādo vñ curiose q̄rendo audire ā de p̄dicatore mur-
murādo. Si fuit negligēs ad pcurādū sacramēta
sibi z familie sue vt si ex negligētia mortua ē p̄les
sine baptismo vñ h̄mōi qz mortale est. Si infirmus
mortu⁹ est sine cōfessione et cōmuniōe vel extrema
vñctione et cū ex negligētia crassa h° p̄cessit mor-
tale videt⁹ vñ ḡue veniale. scđm qd ipse pl⁹ ē m̄m⁹

indigebat Si negligēs fuit ad recipiendū sacramtū
confirmatōis p se et familia sua. Si non confirmatus
tenuit aliū ad confirmatōz. Si iterato fecissz se confir-
mari vlt recepisset iterato ordinē semel receptū. et
si sciēter mortale est et strahitur irregularitas in
suscipiēte Si fuit negligēs ad correptōz fratnaz
cū ad eā tenetur videlicet d oculro pctō et morta-
li. et n sperabat emendatōz eius qz tūc esset mor-
tale ipsaz obmittēdo ā veniale eā retardādo vlt si
obmisit de his q non sunt mortalia. Si nō suauit
ordinē debitū in fraterna correptōe vt vidlicz mi-
mis aspere vel in tempore vlt loco indebito qz pec-
catum est.

De negligentia confessōis.

El omisit ad mīn⁹ semel in anno confiteri vlt ex
negligentia vel ex ignorantia. Sec⁹ si ex in-
potētia scz qz n habuit copiā confessoris. si etiā n su-
ppleuit defectū cū potuit mortale est Et si suā fa-
miliā ad hoc quātū potuit n induxit. Si recolens
aliqd mortale omissuz n habuit contritōz 7 pposituz
confitendi tpe suo sed fuit contentus commisisse. vlt si
penituit eum non commisisse aliqd peccatum mor-
tale quod sibi videtur iam potuisse omittere. et si
consensit in hoc mortaliter peccauit. Si faciēs cō-
fessioz sciēter dimisit aliqd mortale peccauit mor-
taliter et tenetur reiterare totam cōfessionem Si
dixit se esse contrituz de omnibus peccatis et di-
spositū ad abstīnēdū et satisfaciendum cū hoc nō
intenderet mortaliter peccauit et tenetur reitera-
re confessionem. Si penitentiam sibi iniunctam pro-

mortalibus ex negligentia omisit mortaliter pec-
cavit tenetur reiterare confessionem. si est ipsi oblitus
Si ad confessorum simplicem et grossum accessit et
insufficienter eum agnoscens cum tamen haberet casus
difficiles quia tenetur iterum confiteri alteri magis pe-
rito et sufficienti. Vel si confessus est in excommunicatione ma-
iori excommunicatus etiam si ipse nesciuit et super confessionem quia non
fuit absolutus a peccatis et debet iterum confiteri quia
non fuit tunc capax absolutionis Si scienter confessus
est ei quem nouit excommunicatum vel suspensum vel non ha-
bentem auctoritatem puta quia symoniacum recepit benedi-
ctionem vel quia intrusus est per laycam potestatem peccauit
mortaliter et tenetur reiterare confessionem.

De negligentia communionis.
Qui omisit communicare semel in anno scilicet in pascha
et hoc post annos discretos peccauit mortaliter nisi
fuiſſet legitime impeditus ut quia alteratur stomacho
et excommunicatus quod tamen absolutus est et licentia presbyteri sacerdotis
vel confessoris per aliquos dies differret In huiusmodi
tamen casibus debet supplere defectum quam cito poterit
Si communicauit non ieiunans ita scilicet quod post medium
noctis aliquid sumsit cibi vel potus quia mortaliter pec-
cavit nisi esset grauiter infirmus quia tunc licet Si com-
munionem sumit sit cum stare in proposito perpetrandi ali-
quod mortale quia mortaliter peccauit Si non con-
fessus de aliquo mortali omisso vel aduertenter ex
verecundia vel inaduertenter ex indiscretione aut in
discussione conscientie vel ex ignorantia crassa vel su-
pina sumpsit communionem quia peccauit mortaliter.
Et nota quod si quis obmittit dionem tempore statuto conari

debz confessor vt iudicat illū ad supledū defectū nisi
sit oīno idisposit⁹. Itē cū reperit aliquē deditū vi
cijs turpib⁹ vsqz ad finē quadragelime cautū vi
det⁹ vt n̄ subito admittat talē ad cōmuniōē s; p̄loz
get sibi tp⁹ p̄ aliq̄s ebdomodas. **De alijs defe**
ctib⁹ circa cōmuniōē vide infra m. iij. pte m. c. de
clericis Interrogādū ē etiā h̄. Si p̄ticipauit cum
aliquo in crimīe p̄t qd̄ crimē ille erat excōicatus
puta excōicat⁹ ē qz ōberauit clericū. vt etiā cū ali
q̄s cleric⁹ subicit se alicui laico ōberādū ad placā
dū ip̄m de iniuria illata. cleric⁹ ille efficit⁹ excōica
tus qz p̄ticipauit in crimīe cū ōberāte p̄t qd̄ ille
ē excōicat⁹ vt ex. d. sen. ex. si de cubine et ē mortale
Si exn̄s in excōicatōe maiori sciēter p̄ticipauit in
diuinis audiēdis in ecclia ā in sām̄tis p̄cipiēdis
qz peccauit mortaliter Si etiā existēs excōicatus
maiori excōicatōe sciēter p̄ticipauit cū alijs fidli
b⁹ etiā ex diuina p̄cipue in his q̄ cōmēt⁹ in h⁹ ōsu
Os orare vale cōmuniō mēsa negata. et si hoc fecit
ex cōceptu p̄t dē p̄hibitōz supioris peccauit morta
liter alias venialiter s̄lt̄ et ille cū q⁹ p̄ticipauit
si sciuit eū excōicatū qz ille s̄lt̄ etiā efficit⁹ excōica
t⁹ maiori excōicatōe a q̄ tñ potest absolue omnis
q̄ eū p̄t audire Excipiūt⁹ etiā qumqz casus in q̄b⁹
licet p̄ticipare cū excōicatis. q̄ cōtinet⁹ in hoc ōsu
Vtile lex hūile res ignorata necesse. Declaratōez
tñ isti⁹ versus et alterius paulo supra vide m. iij.
pte summe.

De quanto peccato m̄c2 ali scz auaricia
et sp̄ebus et filiat⁹ eius // Ca. xxvi.

Avaritia est inordinat⁹ appetitus habēdi et consistit in tribus scz i iniuste acq̄redo. te naciter retinēdo. et inordinatē amando. De his trib⁹ ergo et filiab⁹ et spēb⁹ ei⁹ ē interrogādum vt seq̄tur. et primo de p̄mo modo videli: cet de iniusta acq̄sitōe dictū est supra in. c. de. vij. p̄cepto restāt tñ aliqua de qb⁹ nunc dicēdū est.

De symonia.

De symonia q̄ uersat⁹ circa spūalia ⁊ sp̄ ē mortale p̄d̄m et in oī casu ei⁹ pecūia recepta per eā restitui debz n̄ tñ ei q̄ eā dedit sz paupib⁹ debet erogari. et hoc de nccitate ē illi ecclie in c⁹ iniuriā data est. **S**i dedit pecuniā ē aliqd qd̄ precio p̄t estimari p̄ hñdo aliquo sac̄mto vt ē baptismus eucaristia. bñdictio nuptiarū. et h̄mōi et fecit hoc q̄si darz p̄miū illi. qd̄ signū eē p̄t si pactū fecit cū dāte h̄mōi sac̄m̄ta qz simōia ē ⁊ mortle. idē p̄sumi⁹ qñ negat⁹ sac̄m̄tū si n̄ det⁹ pecūia nec excusat cōsuetudo. sec⁹ ē si dat aliqd fm bñplacitū suū ḡtis et vt elemosinā. n̄ coact⁹ à exact⁹. sz spōte ad oserua idā cōsuetudinē quā tñ si fuare noller. n̄ essz cōgēd⁹ neqz sac̄m̄ta ei d̄negāda. si emit ē vēdidit ali quā capellā ē aliū locū i ecclia qz simōia ē **S**i emit v̄l vēdidit sepulturā ecclie v̄l sepulchrū vbi ponatur cadauer ei⁹ qz simoniā omisit. **S**i emit ē vēdidit ius p̄zonat⁹ alic⁹ ecclie v̄l capelle qz symoniā omisit. **S**i patron⁹ alic⁹ ecclie v̄l capelle aut

altaris vlt alteri⁹ bñficij p pecunia elegit z pre-
sentauit instituēdū i ecclia sua qz symoniā omisit
Si porrexit pces carnales p idigno aliq^o ordinā-
do ē pmouēdo ā bñficiādo qz symoniā omisit et h^o
si sciuit ipm idignū. Et si platur ē hmoi p cū ē pre-
cio eū admisit sile simoniā omisit Si fuit mediator
ad pcurādū alteri aliqd spūale bñficiū vlt ordinē
et hmoi p aliq^o tpali qz symoniā omisit Si adduxit
aliquē ad pcurādū cū pactōe pecūie ē icētōe lu-ri
symoniā omisit. z sile pcurator q h^o modo accepta-
uit. Si filiū aut filiā ā aliū misit i mōasteriū pacti-
one facta p certa qntitate dāda p ingressu mona-
sterij symoniā omisit. Et sile eligiosi recipientes
hāc pecuniā. De qbus dā alijs symonijs clericorū. z
vide infra in iij. pte in. c. de clericis. Et d ista ma-
teria hēs plene in su. in ij. pte. c. j. p totū.

De prodicione

Prodidit ciuitatē aliquā aut castrum inimi-
ci quia vltra mortale tenetur de omni dam-
no inde secuto. Idem si prodidit res alteri⁹ iniuste
auferentib⁹ aut etiā psonā ei⁹. Si prodidit secreta
alic⁹ iniuste. qz vltra mortale tenet^r satisfacere de
damnis inde sequētib⁹. Sec⁹ si secreta iniqua et
piuratōes et tractatus contra ciuitatē vlt omne bo-
num vel sinocumtra psonarū iniusta māifestet. qz
tunc bene facit et facere tenet^r. Si recepit aliqd
sub sigillo pfefficiōis etiam non in pfe. Tōne. si reue-
lat illud peccat mortaliter. nisi illud esset quid in-
iquum. cui posset obuiare manifestādo. et si de t^o
perpendit qñ pmisit peccauit mortaliter. sed nō

debēt tenere secretum. qz tūc etiam peccaret Si
legit alteri? lras clausas videtur mortale nisi po
neret spē in ratihabitione mittētis l ei? cui mitti?

De acceptione personarum

Acceptauit psonam in iudicio vt scz magis
audiat vnā ptem q̄ alteram vt credat vni
magis q̄ alteri non fuato ordine iuris vel magis
declinet ad vnā ptez q̄ ad aliam ratione auaricie
qz forte sperat lucrū aliqd ab ea recepturū zh?
modi mortale potest esse fm circūstantias sub et
supra. Si in distribuēdis bñficijs l officijs eccle
siasticis vel spūalib? admittit indignos et malos
peccat mortaliter et tenetur de dānis inde secu
turis. Si in faciēdis cedulis q̄ vulgariter dicūt?
scrutinia sciēter admittit indignū l q̄ phibet ad
mitti seu excludit dignum peccat mortaliter. Si
in distribuēdis honorib? l in ponendis collectis
ciuitatis sciēter grauat aliquē ultra debicū. vel
alleuiat peccat mortaliter et si solū ex ei? dtermi
natōe fieret tal distributio tenetur ad satisfactōz
de dāno. Sec? aut si plures alij imponūt cū eo. si
cum habet distribuē elemosinas alic? societatis l
testamti hmōi non fideliter distribuit si dediss? n̄
indigētib? ultra mortale teneretur ad restitutōez

De turpi lucro.

Iudex accipit pecuniā ab aliq? vt iudicaret
ā n̄ iudicaret ā bñp eo iudicaret ā iuste iudicat?
peccat mortalit? z tene? illa cōstitutē dāti n̄ ille ddis
set vt male iudicaret qz tē tēt? dare paupib? Idē
ō teste q̄ p testio ferēdo pecūiaz? l aliqd accepit qz

ultra mortale etiam tenet^r restituē. **S**i fecit inſteu
mentū in fraudem uſurarij. ut notarij. quia peccat
mortaliter. et mercedem quā accepit debet paupi
bus erogare. **S**i fuit uſurario in arte uſuraria qz
peccauit mortalit^r. **E**t ſi omnia bona uſurarij eſſent
obligata eſtitationi. non poſſet obtinē ſalariū ſz re
ſtituē creditoribus uſurarij alias autē poteſt. **S**i
illud debet paupib⁹ dare de honeſtate non de ne
ceſſitate niſi eſſet paup. **S**i recepit pecuniā p tur
pitudine ut meretrix. debet illā paupibus dare n̄
tñ de neceſſitate ſz ſcđm oſiliū. **S**i q̄s facit aliquā
artem v̄l aliqd̄ artificiū cui⁹ uſus eſt ad mortale
ut faceret taxillos et h̄mōi peccat mortaliter nec
debet absolui niſi diſponat ſe illud dimittē. **D**e lu
cro inde recepto debet paupibus dare. nō ex pre
cepto ſz ex oſilio. **S**i diebus feſtiuiſ emit vel ven
didit negotiādo. niſi forte in nūdiniſ. vel fecit cō
tractus non neceſſarios v̄l ſcripſit v̄l aliud manu
ale fecit p lucro qz ultra p̄c̄m debet illud paupi
bus dare ſm aliquos qđ tñ videt^r de honeſtate ma
gis q̄ de neceſſitate. **S**i tpe meſſis vel vindemia
rum emit bladū vel vīnum vel fructus ut alio tē
pore vendat carius non ex̄ns talis rei p̄c̄m⁹ ne
gotiator nec ppter aliquē honeſtum finē niſi ſolū
ppter cupiditatem et auaritiā quia turpe lucrū
eſt nec tamē tenetur in aliquo. **S**i accepit aliquid
ad eligendum aliquem ad dignitatem aliquā tpa
lem vel officiū ſeculare vel ſi vendidit h̄mōi offi
cia ſecularia. quia turpe lucrū eſt nec tñ tenetur
ad reſtitutionem.

De ludo inhoneſto.

Elulit taxillos vel cartas vel ad aliud ludum
fortune si vicit per fraudem puta cum falsis ta-
xillis vel medatione ultra mortale tenetur sic lu-
tum restituere amittenti nisi foret quod parum. Si vi-
cit ab eo qui alienare non potuit ut a seruo vel re-
ligioso aut uxore vel filiofamilias et homini tenetur
ad restitutionem his qui habent curam illorum et est mor-
tale si est quid notabile et si luditur excupidine
acquirendi. ¶ Si per multam importunitatem traxit alios
ad ludum qui hoc non intendebat vel retinuit volentes
recedere quia ultra mortale tenetur restituere illi si tamen
est quid notabile. ¶ Si acquisit seu lucratus est
homini in locis ubi prohibetur ludus. et mandat fieri
restitutio siue legibus imperialibus siue municipalibus
et huiusmodi quantum ad utrumque debet fieri restitutio
illi qui amisit. **Secus** si leges ille sunt abrogate per
contrariam consuetudinem. ¶ Consequenter nota quod si vi-
cit per ludum in alijs casibus exceptis predictis non tenetur
restituere illi qui amisit quous possit elemosinaliter si
esset pauper sed debet pauperibus erogare secundum aliquos
ex consilio secundum alios vero ex necessitate quod tamen tutius est. non
tamen ita oportet tales stringere ad citam restitutionem
sicut in furto usura et homini

**Nota personas quibus restitui debet
quod ab eis lucratur in ludo.**

Iste sunt persone quibus indistincte restituendum est quicquid
quod ab eis lucratum est in ludo alicuius taxillorum vel
alio modo secundum Ray. scilicet furiosi. prodigi. minores. xxi.
annis et maxime pupilli filiifamilias et uxores qui non habent
paraphernales administratores reperiuntur ecclesiarum et pau-

p̄rū et s̄tēs. ¶ I ē mēte capti. surdi. muti. cecī et q̄
morbo laborāt p̄petuo. serui religiosi et s̄tēs. Et
nota q̄ tal̄ pecunia n̄ ē simpliciter restituēda illi
q̄ amisit nisi esset emēdat⁹ et corrept⁹ ita vt cre-
dere² eā ad pios vsus exp̄sur⁹. S; tutori curatori
dño monasterio p̄ri marito ecclie hec ī sum. d̄fēs.

De inquietudine.

Quod adhibuit nimia sollicitudinez circa tpalia
acq̄rēda et d̄seruāda. q̄ p̄t hoc dimisit aliq̄d
necessariū ad salutē vt missam et h̄mōi qz ē mortu-
le Si n̄ dimisit necessaria ad salutē s; tñ remissus
ē in eis aliquātulū p̄pter īq̄ratōz tpaliū veniale ē
Si nimia sollicitudinē habuit circa sp̄alia ex pui-
tate d̄fidentie auxiliij dei in se nō ē mortale s; vide-
tur multū īpeditiū deuotōis et aliorū bonorū.

Sequitur de secundo modo auaricie q̄ consistit in retinendo

De auaricia q̄ consistit in tenaciter retinendo
etiā interrogandum est. Si videlicet ita in
humanus fuit q̄ non fecit elemosinas corpales
summe indigētibus cū posset vel si non opatus ē
cpa misericordie corpalia q̄ continentur ī hoc ver-
su. visito. poto. cibo. redimo. rego. colligo. cōdo. Pri-
mum est visitare infirmos. Secundū potare sitiē-
tes. Terciū cibare esurientes. Quartum redimere
captiuos. Quintū colligere et congregare d̄ispe-
sos. Sextū est tegere nudos. Septimū est condē-
.i. sepelire mortuos. si hēs supflua q̄ ad naturā ⁊
q̄ ad decētiā stat⁹ sui et familie sue n̄ subuenit ne-
cessitatibus aliorū maxime in extremis. Si habēs

supflua quo ad naturam nō tñ quo ad decentiam
status non subuenit patientibus extremā necessi-
tatē quos tñ sciuit et nouit quia mortale indicat
pmuniter. Sed hic oportet multa cōsiderare ad bñ
intelligēdum vñ vide dē hoc in summa pte secun-
da. i. Si habens vñ subuenire possit n̄ subuenit
paupibus etiam nō extremas necessitates paciēti-
bus vel tardauit ipsis dare vel eos exasperauit
veniale est. Si pauit paupibus nimis sumptuosa ē
delicata aut etiā nimia cibaria. vñ questuantibus
sine causa vrgēte vel male vtentib⁹ elemosinis. qz
pām videt⁹ poti⁹ q̄ meritū. Si laborātib⁹ p eo
quocūqz ministerio nimis distulit dare mercedem
vltra factāz puentōz cū tñ posset solue qz possz eē
mortale maxime si incurreret graue dānum vñ scan-
datū. Idē si aliquid defraudauit.

De tercio modo auaricie qui consistit i inordinate amando. 2

O E auaricia in amādo inordinate nota qz si q̄s
res etiā iuste acq̄sitas ita inordinate amat vt
inhereat eis quēadmodū fini. cuius signum ē qñ
ppter eas non amittendas paratus essz face⁹ cō-
tra aliquod preceptorum quia mortaliter peccat
et hoc ideo quia plus diligit creaturam q̄ crea-
tozem. Si autem nullo modo vellet facere contra
salutem suā ppter huiusmodi temporalia q̄uis
tñ aliq̄liter iordmate afficiat⁹ ad ea seu ametea ē
veniale. z ex his cōsiderari p̄t q̄ntū peccat q̄ res iuste

acq̃sitas ita iordiate amat vt .s̃.

De prodigalitate.

De prodigalitate q̃ contraria ē auaricie etiā iter.
rogādū ē. Si videlicet supflue expēdit suaz
sbam ē i edificijs sumptuosis ṽl i eq̃taturis. ṽl in
diuinijs nimis deliciosis ā frequētib⁹ i palestrijs
et ludis. ṽl i ornāntis et p̃cipue mulier. ṽl in ie.
iunijs. ṽl hystriomib⁹ et h̃mōi qz p̃cām ē. Et q̃n est
notabilis excessus sc̃dm p̃portionē sui stat⁹ ē mor.
tale alias aut i modico ē veniale. Descēdere autē
ad p̃uclaria i d̃terminādo q̃n sit mortale z quādo
veiale n̄ d̃facili p̃t dari iudiciū c̃tū ṽn h̃o dimitto

De vi. peccato mortali scz gula et spe/
riebus et filiabus eius. **Ca. xxviii.**

De sexta p̃cām capitale z
iportat iordinatū appetitū
seu d̃lectatōz circa cibum et
potū. ṽn de ipsa nota quīqz
modos q̃ d̃tinet in hoc ṽsu
De. p̃pere. laute. nimis. ar.
deter. studiose. Prim⁹ mod⁹
ē p̃re ṽl p̃pere. i. si d̃medit ē
bibit añ horā debitā ē d̃suetā sine cā rōabili ṽrgē.
te. Sc̃ds laute. i. si ṽsus ē cibus vel potib⁹ nimis
lautis et delicatis ṽltra d̃ditōz sui stat⁹. **O**lter em̃
deceat d̃medē infirmū q̃ sanū. et aliter nobilem q̃
rusticū. et sic ṽlterius vel si ṽsus ē cibus vel poti.
bus multū nutritiuis ṽl calidis puocatib⁹ ad lu.
zuriā z si ex hac cā fecit. mortale videt⁹. **T**ercius
nimis. i. si d̃medit ṽl bibit in nimia q̃ntitate sc̃dm

indigentiam sue complexionis. qđ em̃ p̃m̃ est om̃
nimis est alteri qñqz . plus tñ comedere in die ieu
nij q̃ altera die p̃ vna uestione nō est de se ma
lum. **Quartus** ardentē id est si cōedit vel bibit
nimis ardoze gule. vel si nimis auide ṽt̃ velociter
aut rapaciter cōedit propter gulam vel cum mi
mia conplacentia content⁹ magis satisfacere gu
le q̃ necessitati prouidere. **Quintus** studiose. id ē
si adhibuit vel adhibere fecit nimiam diligentia
et studium circa cibaria delicata preparanda. vt
varijs saporib⁹ ⁊ diuersis mōis ⁊ h̃mōi. In his om
nib⁹ ṽt̃ etiā alijs spēb⁹ gule. tūc ē ibi mortale qñ
delicatio gule q̃ri⁹ vt finis cū scz pat⁹ ē q̃s facere
p̃t̃ aliqd̃ p̃cepton. vt satisficiat delectatōi gule ē
cū cōedit vsqz ad crapulā ṽt̃ vomitū aduertēter.
sicut fit a plurib⁹ i carnispruiuo. ṽt̃ cū vtit⁹ aliquo
cibo exquo verisim̃ credit m̃currere magnā lesiōz
psone. In alijs autē casibus om̃m̃ter ē veniale.

De ieiunio

De ieiunio qđ est contritiū gule etiā est in
terrogandum **S**i videlicet dimisit ieiunia ecclesie
scz qđragefime ṽt̃ quattuor tpm̃ aut feston. vigili
as post xxi. añū peccat mortaliter nisi habeat cāz
eū legitime excusantē ṽt̃ saltē estiet se h̃ze et ha
beat causam estimādi. **P**uta cū esset satis debi
lis ṽt̃ sibi videtur esse p̃t̃ qđ nō credit posse ieu
nare sine notabili corpis detrimēto licz scđm veri
tatē possit. talē nō videt⁹ defacili adēnand⁹ d̃ mor
tali exq̃ erat patus obedire p̃cepto si credidisset
posse alias ē mortale et totiēs quotiēs dimittit ali

i iiii

quē diem ieiunare qz q̄libet dies est sub vno p̄ce
pro. **S**ed añ. xxi. ānum inducēdi sunt iuuenes ad
ieiunādū. Itē itrogādū est de nūero dien. p quos
dimisit ieiūare. et de cā. **S**i notabiliter anticipauit
horā omedēdi sine cā legitima qz n̄ ē ieiunū. vnde
mortale. **H**ora at̄ ogrua ē circa horā nonā. tardare
at̄ p9 nonā n̄ ē viciū nisi fieret ex supstitōe. **S**i cū
ieiunauit ex statuto ec̄cie v̄t ex voto v̄t ex iūctōe
oessoris de sero omedit frustū panis de plurib9
fructib9 de vno ḡne inq̄ntitate ieiunū frangit. **S**i
aliqd de ofectōe sumit i pua q̄ntitate n̄ frāgit nisi
fieret in fraudē scz ad nutriēdū. s3 sumendo aliqd
fructuū p modū medicie scz ne viciū diruat. Itē m
chū n̄ videtur malū. **P**otest autē pluries in die vi
bere et n̄ frāgit ieiunū qz potus ē seq̄la cibi nisi
fiat i fraudē sicut dictū ē. **D**e debilib9 et mult9
laborātib9. p̄gnātib9. nutriētib9. ābulātib9. paup
ib9 z h̄mōi. quō ē q̄n excusant̄ vide i sum. c. ieiū.
p totū. **S**i omedit carnes i. xl. v̄t alijs ieiunijs ec
clesie ē i sextis ferijs aut sabato p totū annū. nisi
vrgente cā necessitatis v̄t infirmitatis qz peccas
uit mortaliter. **S**i vsus ē lacticijs tpe q̄dragesi
mali sine cā ifirmitatis de o silio medici peccauit
mortaliter. **I**n alijs ieiunijs ec̄cie suari pōt mos
patrie q̄ntū ad vsum lacticiōn. qui si non appare
at tutius est abstinere. **S**i bibit vsqz ad ebrietatē
aduertens nimiam potentiam vini ad inebrianduz
vel de hoc dubitans p̄babiliter peccauit mortu
liter. secus si ignorauit potentiā vini. sicut noe.
Si fuit cā inebriationis alterius aduertēter indu
cēdo aliquē ad niniū potū. vel ponēdo sal in vinuz

et hmoi qz peccauit mortaliter. Si induxit aliquē
ad frāgendū ieiuniū ecclie sine causa legitima suis
psuasiōibz quia peccauit mortaliter. Item si indu
xit pueros et iuenculas ad lambacitates taber
nas et hmoi vt puertat eos ad turpia. Si frequē
tauit tabernas sine causa rōabili vt diuicia dissolu
ta peccatū est. Si abstīnuit nimis a cibo z potu z
alijs necessariis vite. ppter qd incurrit infirmitatē
omniter veniale est. nisi fiat notabilis excessus
vt videlicet si addatur obstinatio contra ammoni
tiones in hmoi defectu quia tunc videtur mortale
rōe pculi inde sequētis.

Bequitur de filiabus gule quarū pri ma est ebetudo

Ex inordinata omestione. et potu incurrit
obscuritatem seu grofciem intellectus. et
ex hoc ineptitudinem ad considerandum spiritua
lia. ad consulendum. orādum. legendum. et hmoi
qd omniter est veniale.

De inepta leticia

Ex inordinatione cibi vel potus nimis fuit
leuis et dissolutus risibus. ludis et iocis et
alijs leuitatibus corporis qd omniter est veniale
nisi addant aliud viciū.

De choreis

De choreis que fiunt vt communiter ex inor
dinata leticia et frequenter cum mortali eti
am interrogandum est. Nam quinqz modis fiunt
cum peccato mortali. Primo modo cum fiunt ex
libidine. Secdo mō cū fiūt a clericis z religiof cū

mulieribus. et hoc ratione scandali. Tercio cū fi-
unt in ecclesijs v̄t alijs locis sacris. q̄ sacrilegiuz
est. Quarto cū fiunt ex inani gl̄ia vel vana leticia
tam inordinata q̄ ibi constitut² finis. Quinto q̄n ta-
les chorisantes nō curāt de scādalo p̄ximi etiam
mortali. In alijs autē casibus om̄niter est venia-
le. possz tñ q̄n esse mortale ex accidēte nec defas-
cili potest dari de h̄mōi iudiciū.

// De multiloquio //

I cū fuerit replet⁹ multū fuit loquax ē dixit
verba ociosa. i. sine necessitate v̄t rōabili vtili-
tate qd̄ veniale ē om̄i ter.

// De scurrilitate //

I fecit act⁹ et gest⁹ imorigeratos q̄ si sunt
puocātes ad libidīnē ex m̄mōniū ē mortale
Sicutē ad dissolutōes et leuitates vt p̄tositates
et h̄mōi est veniale.

// De inmundicia //

Inmundicia potest itelligi cū q̄s immūde ome-
dit et ē veniale p̄cipue si ex h̄o turbat alios
vel q̄ vomitū facit. Et si hoc facit q̄ mimis ome-
dit v̄t vt auidius omedat v̄t bibat p̄ctm̄ est Sec⁹
si cā medicīne. V̄t potest itelligi de inmundicia
pollutōis que cū accidit in somnis nō iputatur ad
p̄ctm̄. s̄z p̄ctm̄ p̄t esse cāleius sc̄z si p̄cessit ex crapu-
la v̄t turpi cogitatōe p̄cedēte v̄t ex negligētia. v̄t
etiā cū post vigiliam recolēs de inmundicia ipsa et
somno turpi delecta². et si est ibi ōsensus rōnis d̄
h̄mōi delectatōe turpi. est mortale alias at̄ venia-
le v̄t nullū sc̄z si ex alleviatōe nature.

De pollutione.

DE immundicia seu pollutione pcurata. nota qd si quis aliquid agit hac intentione principaliter vt pollutionem habeat siue vigilando siue dormiendo mortaliter peccat. etiam si faciat causa sanitatis. Si autem etiam ipsa pollutio attingit in vigilia et preter voluntatem ac sine pcuratione non est mortale.

De vij. peccato mortali. scz luxuria et speciebus et filiabus eius. Ca. xxix.

Luxuria est septimum viciuz capitale. Et qz s̄ m. c. d. sex^o pcepto satis dictū est d̄ speciebus eius mope. ac etiā cogitatōe et hoc m. c. de nono pcepto s̄. Ideo illis omisiss ad quē ibidem recurrentuz est. Videndū est de quibusdam alijs pertinentibus ad ipsam luxuriam et delectationem morosam. Vnde interrogandum est d̄ hoc vt sequitur. Si videlicet osculatus est aliqz vel aliquam ex libidine. et exta diugiū. qz mortaliter peccauit etiam si non sequatur actus turpis sed si sequatur actus cum hmōi facit vnū peccatū sed tanto grauius quanto plura de hmōi concurrūt. Sed si fiunt diuersis temporibus sunt diuersa peccata. Si scripsit litteram vel misit vel portauit vel recepit lras ptinentes amatoria et prouocatiua ad libidinez. quia mortaliter peccauit. hoc aduertens. Si cantauit vel legit vt cū delectatōe

audiuit verba lasciuia et turpia ad prouocandum
se vt alios ad lasciuiam mortale est. Si se sociauit
alicui quem nouit euntem ad peccandum vel tur-
piter agendum vel ad faciendum serotinas vel
mariatas peccauit mortē. Si fuit mediator iter ali-
quos ad hmōi turpia epolunt aliq^o s mediatores itē
se et alios i hmōi peccauit mortalitē. Si ēcepi remū
aliq^o vel donum quodcūqz vel misit hmōi ex amo-
re libidinoso mortaliter peccauit.

De delectatione morosa

Delectatio morosa reperitur vt frequenter in
tepidis et multum negligentibus. Nam fec-
undi subito cogitationes expellunt noxias. et fer-
uidis cogitationibus desiderijs operibus acquie-
scunt. Vnde interrogandum est. Si habuit cogita-
tiones immundas et carnales in quibus contraxit
moram. postq̃ ratione perpendit ppter delectatis-
onem ipsam. hmōi cogitando mortaliter peccauit
Non solum enim peccat homo quando cogitatio-
nibus luxuriosis ratione consentit deliberans ma-
lum facere sed etiam cum nō curat ipsa s libidino-
sas cogitationes expellere postq̃ eas perpendit
sed in eis voluntarie immoratur peccat mortaliter

De filiis luxurie

De filiabus luxurie non oportet multum inter-
rogare qz difficile est itelligere m i cum mix-
tura aliorum vitiorum

De cecitate mentis.

Et fuit ita mēte occupatus circa mundana q̄
nesciuit de deo cogitare v̄t rebus spūalibus.

De precipitatione.

Et fuit p̄ceps et subditus in operibus suis si-
ne cōsilio et exaiacōe mentis debita agens.

De inconsideratione.

Et fuit incautus in factis suis et non bene iudi-
cavit circa occurrentia.

De inconstantia.

Et in eo q̄ deliberavit bonum agere mutabilis ⁊
inconstans fuit ex passione.

De amore sui.

Et nimis seipsum dilexit querendo delectatōes
corporis commoditates et huiusmodi.

De odio dei.

Et habuit displicentiam in deū vel legem su-
am quia prohibet concupiscentia eius.

De amore vite presentis.

Et nimis amauit vitam istam presentem prop̄
voluptates carnis quibus est deditus. Nam ita
amare vitam presentem q̄ aliquis velit hic perpe-
tuari. fm pe. est mortale.

De horrore futuri seculi.

Et horrorem habuit ad vitā futurā. De alijs
que p̄tinent ad viciū luxurie circa coniugatos vi-
de infra in. c. de coniugatis.